

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Aprilis' 2-dikán 1819.

Spanyol Ország.

Hogy az a' 8 szállító hajókon Kadiksból Peruba 2000 emberekből álló fegyveres sereget vinni akaró Spanyol expedízió melly, mint közelébb költ leve-lünkben említettük, Chilinek partjai mellett egy hajón kívül egészszen az insurgenseli' prédájává tétellett, egy Anglus levélben ekképpen magyaráztatik meg: — „Minekutánna a' *Trinidad*, egygyik a' 8 hajók közzul, a' többektől elpartol-ván Buenos-Ayréshe bevezett, ez ott azt a' jeladást, a' mellyel ezen expedízióhoz tartozó hajók Peru felé folytatták evezéseket, elárulta, 's azt innét az Országlószék Chilibe is sebess postán elküldötte. Tudjuk pedig, hogy a' *Talcahuano* kikötőhely Chiliben ezen idő alatt az insurgenseli' kezire került, melly történetből a' Spanyolok semmit se' tudván, mikor az ő hajójik egygyenként, és a' *Cáp Harni* veszedelmes tengere-n nagyon összerongyoltatva, a' *Talcahuano* öbölbe a' kikötőhely' elejébe megérkeztek, 's magokat oly reménség-gel, hogy ott még most is Spanyol ör-ző sereg légyen, bátran megmutatták volna, az nélkik onnét az előttök már tud-va lévő jeladással felett; 's így történt, hogy a' Spanyol hajók oda, az ellenség' kezei közé magok öaként eveztek be.

Madridban kijött nyomtatásban a' költsönös tanítási mód, az úgy nevezett *Lankaster*' módja, 's ezt a' Király is a' maga oltalmába vévén, megengedte, hogy nélki ajánlathassék. — Ezen tanítási mó-

dot (a' közönséges népre) a' költség ki-méllés nagyon ajánlja, minthogy több száz gyermekeket tsak egy Mester elta-níthat, melly úgy esik, hogy minekután-na ő néhány nagyobbakat valamire meg-tanított, azután ezek tanítják az ifjabbakat; ő, úgy szollván, tsak felvigyázó-jok.

Nagy Britannia.

Londonban Spanyol újságlevelek is adattatnak ki, ily cím alatt: *El Espanol Constitucional, o Miscellones de politica, ciencias y artes, literatura etc.*, az az: Constitúzió-nális Spanyol Ország, avvagy: Politikai, Tudományos, Mesterségi, Litteraturai, 's több efféle Elegyes Dolgok. — „Spanyol Ország-ra nézve (ilyen jegyzéseket közlenek az Anglus Ujságok ezen tárgyra nézve) nagyon különösnek lenni láttanak már tsak a' titulusban is ezen szók: Constitúzió-nális és Spanyolország. — Az ő levelei nagyon tilalmaztatnak Spanyolországban. Ha a' politziai vagy papi nyomozók valahol vagy egy darabot megtalálnak, nem tsak elve-szik és semmivé teszik, hanem azt a' ki-nél megtalálják, három hónapi fogság-gal, és 1200 Frank birságfizetéssel büntetik. Annak megmutatására, hogy melly régiek legyének Spanyol Országban a' li-beralis gondolatok, mindjárt leveleincik első darabjában ezen helyet hozza bi-zonysággal elő az író: — „Ha az Ország-ló a' maga népét meggazdagodni, ma-gának esmeretséget szerezni, avvagy „a' közönségeikben a' magok hasznáikról „gyülekezeteiket tartani nem enged; így

„Önnön Hatalmát tirannussággá teszi.“
— Azt mondja az író ezen szavak után, hogy ily régiék lévén Spanyolországban a' *liberalis gondolatok*, megérdemlenék az oltalmaztatást.

Az írója ezen Londoni Spanyol Újságnak az a' *Don Estrada*, a' ki 1808-ban Asturiai Fő Prokurator lévén, mint azon tartománynak első polgári Tisztje, minden Felső Rendelésnek elvárása nélkül a' Frantzia Császár ellen hadat izent, a' tartomány kikötőhelyeit az Anglusoknak, kik akkor Spanyolországgal még háboruban voltak, kinyitotta, 's Angliába Követeket küldött a' Napoleon ellen való Szövetség eránt való alkudozás végett. A' *liberalis* gondolkodás' principiumainak és Hazájának nagyon buzgó oltalmazója lévén, azért ötöt a' Cortesek egész Andaluzia' Felvigyázójává tettek. Ezeknek eloszlattatások után halálra ítéltetett, 's életét Angliába való futása által tartotta-meg, a' hol egy idő oltá Újságot ad-ki.

A' Londoni politiziai tiszttek (Scherifek) panaszló írást adtak-be a' Parlamentum elejébe a' fogoly embereknek meg sokasodására nézve, azt erőssítvén, hogy a' fogházak úgy tele vannak, hogy egy személyre való üres hely sints több.

Grattan, az alsó házban jelentést tett, hogy April. 22-dikén jóvállást fog tenni a' Romai Catholicusoknak az Angliai telyes hazafi jusokkal való élésbe lejendő betétettetéssek (emancipaltatások) eránt.

A' Nagy Britanniai Régens Princez Udvari-Ház mestere meghalálozván 24,000 font Sterlinget (mintegy 240,000 forint) hagyott hátra.

A' *Morning Chronicle* így ír a' Kadikshban készületben lévő Amériikai expeditióról: — „Ezen expeditiót, mint írják, az új Minister Casa-Irujo nagyon hatalmassá akarja tenni; 300 Anglus, Frantzia, Hollandus, Prusszus, Své-

iziai, Dánus, és Portugallus szállító hajókról beszélnék, hogy Aprilis' elején a' Kadiksi kikötőhelybe öszszegyülekezvén, ott 20,000 emberekből álló fegyveres sereget felvesznek, 's azzal onnét útjokat Amérika felé fogják intézni. Mi úgy vélekedünk, hogy Spanyolország nem elégéges ily nagy expeditióra; mert ez erősebb lenne, mint a' milyent Anglia is valaha látott. Az az expeditió, mellyt a' Frantzia háború ideje alatt Anglia egyszer a' *Helderre*, Holiandia' északi tsutsára küldött volt, 78,000 tonna terhet tett és 15,000 emberekből álló sereget vett-fel, 's már három hétre nem volt ivó vize. Melly végzetetlen holmik szükségesek arra, hogy 20,000 embert az Atlanticus Oceanuson által lehessen szállítani?“

Frantzia Ország.

A' *Nimesi* újságlevelkek annak akarják tulajdonítani az ott előfordult zengést, hogy Huet nevű Játékos Párisból oda menvén, mind tsak új fizetésért jádzott; a' kik előre befizettek (abonnémentek) volt, nem bortsáttattak-be. Minden nap' ott volt a' játékjelentő czédulán az: *Abonnement suspendu*. A' Párisi *Journal du Commerce* azonban azt mondja, hogy ő magános tudósítások után erőssitheti, hogy azolta, hogy annak hire Nimesbe megérkezett, hogy az eddig való Választás' módja meg fogna változni, 's hogy eszserént az Ultrák a' magok fontosabbságokat ismét vissza fogják kapni, naponként hangosabban kezdettek a' Protestansok fenyegettetni, mind addig, mig Mártz. 8-dikán a' játéknak végződésekor a' theatrom előtt rút erőszakoskodásra került a' dolog, a' melly, most itt majd amott, még 9-dikben is folyt.

Ezen lármázásoknak eltávoztathatására nézve két proklamatiók intéztettek a' néphez, mellyekben ezek mondattaknak: — „Minihogy egy időtől fogva est-

vénként lármázó 's nagy bunkosokkal felfegyverkezett emberek kezdtek tsoporosan le 's fel járni az utzákon és piatzokon, erre nézve megparantsoltatik, hogy semmi efféle bunkosokkal 's egyéb fegyverekkel felkészült személyek tiznél többen egy rakásban, sőt egyenként is, az utzákon, piatzokon, és sétáló helyeken magokat mutatni ne mérészeljék. Az is parantsoltatik, hogy a' hazatakarodást jelentő harang Mártz. 12-dik napjától fogva minden estve 9 órákor meghuzatassék, melynek hallására azonnal minden kávé, billárd, és kortsmaházakból az emberek haza takarodjanak 's ezen házak bezárattassanak. Ha magok a' kortsmárosok és kávéások ezen házakat bezárni elmulatják, azokat a' felvigyázó tisztviselők zárassák-be. A' magánosok is bezárni kéntelenítettnek a' magok házaikat 10 órákor.

A' Párisi újságlevelek állandók azon erőssítések mellett, hogy ezen zengésnek politikai okai voltak: de akármi okai lehettek is, azt felelik a' Nismesi Újságlevelek, legjobb az, hogy a' kiadott kemény parantsolatoknak az a' jó következéssek lett, hogy a' tsendesség helyre állott.

A' Párisi legújabb tudósítások szerint, az a' biztosság, melyre mint feljebb említők a' Követek' kamarája a' Barthelemy jóvállásának megvizsgálását biztavalá, Mártz. 18-dikán a' kamara' elejébe terjesztette a' maga vélekedését, mely két szóval ennyiben áll: Hogy vissza kell vetni a' Pairek' kamarájának ez eránt tett határozását. Most már nevezetes vélekedések fognak felette elő fordulni; azon Követek közzül, kik neveiket felírták, hogy beszédet akarnak tartani, 54-gyen a' Páirkamara' határozásának visszavettetését, 17-ten megerössítettését jóvállják.

Duvergier de Haurannénak a' választási törvény' megváltoztatásáról való

vélekedését; mely mind két kamarák tagjaival közöltetett, a' Monitör a' közönség' elejébe bocsátotta. Ez egy nevezetes okoskodásnak tartatik. Ő semmit se' kételkedik, azt mondja, azeránt, hogy a' Követek' kamarája a' Pairek' kamarája által tététt határozást, tsak azért is visszaveti, hogy igen bizonytalan értelmű kifejezésekből áll (*) de egyéb eránt ő is megvallja, hogy sokat lehet azon, a' közjónak legkisebb veszedelmeztetése nélkül változtatni. —

(*) „A' Pairek' kamarája' határozása, „mely itt felettébb bizonytalan értelmű „kifejezésekből mondatik állani, szóról szóra ekképpen van: Alázatossággal kérni kell a' Királyt, hogy küldjön a' kamarák' etjébe egy oly törvényjavallást, mely által a' Választási törvény organizáltatása olyan módosítottatásokat kapjon, a' mellyeknek „szükséges volta elmellőzhetetlennek „lenni látszani fog.“

Beszédjét következő módon végzi *Duvergier*: —

„Jegyezzétek-meg, Uraim, jól, mely kedvetlen resultatuma leve annak, hogy a' Nemes Pair (Barthelemy), ily bizonytalan értelmű kifejezésekbe foglalta azon jóvállást, mellyet a' Páirkamara meghatározta. Így azt leheté kihozni jóvállásából, hogy a' Polgárokat azon jussoktól, melly szerént ők a' magok' képviselőjüket, minden közvetés nélkül egyenesen magok választják, megfosztani akarja a' kamara. Egyszeriben lármakiáltás leve miatta egész Frantziaországban; az egyenetlenkedő részek félelemgerjesztésnek eszközeül éltek azzal; a' Polgárok azt hitték, hogy a' Választási törvénynek éppen a' talpköve fenyegetődik; bizonyos dolog, hogy, ha a' közönségnek nyilvánossággal tudtára adatott volna, hogy a' törvénynek tsak valamely külső regulázatása illetetik, mellyek példának okáért tsak oda czéloznának, hogy a' Vá-

lasztó-emberek' munkálkodása könnyeb-
bé tétetessék, így a' nép' elnéjét sem-
mi félclem el nem foglalta volna; mert
akár mit mondjunk igaz maradjon, hogy
ezen jobbitások közönségesen kívántat-
nak. Nevetséges dolog volna azt erőssít-
teni, hogy a' valóságos kereskedő ellen-
zője legyen annak, hogy csak ő elhet a'
néki adatott jussokkal, és hogy a' kerü-
letekben lakó Választó-embereknek ne
tessék az, hogy nékiel mód adatik arra,
hogy lakhelyeikhez közel tarthassák vá-
lasztó gyűléseiket. Ha megérjük azt az
időt, hogy a' fenn forgó tárgy csak ezen
kérdésekre határoztatik, minden meglát-
ja, hogy a' mostani lárma helyébe mely
tsendesség fog következni. Hanem Ura-
im, azok az eszközök, mellyek által a'
részhajlások a' mostani lármaszásoknak
gerjedését okozták, nagyon szomorú gon-
dotokra szolgáltatnak alkalmatosságot.
Az 1792-dik esztendőben a' szabadság-
nak éppen ezen zabolátlankodása 's a' né-
pet illető intézetek' fogyatkozása miatt
fordult-fel a' thronus 's vezett-el a' sza-
badság. A' Szabadság' ellenségei vitték
véghez azt, hogy a' Szabadság éppen az
ezzel való visszaélés, 's a' népnek fel-
lázasztása által tétetődjék semmivé; a'
Monarchia fellordított a' Szabadság'
barátjait vesztő padra hurezoltattak; a'
Respublika' neve alatt Fejtelenség, az-
után a' Vesztő-pad' uralkodása, 's vé-
gezetre *Egygyetlenegynek* despotzia-
ja állítottatott elő. Már most azt mon-
dom, Uraim, hogy a' hi közzálunk fi-
gyelemmel szemlélte a' Frantziaország-
ban hat hónapok alatt történt dolgokat,
lehetetlen, hogy meg ne vallja, hogy
minket ma, ha nem olyan nagy mérték-
ben is, de a' revoluzionnak idejébéli ve-
szedelem fenyeget. Ugy látszik, hogy
a' Szabadságot ismét a' Szabadság' za-
bolátlankodása által akarják, szántsán-
delkkel, semmivé tenni, oly célzással,
hogy Frantziaországot arra az állapotra

juttassák, hogy ismét csak egy *Usurpa-
torban* találhasson menedékre, melegsé-
re. Senki nállamnál jobban meg nem
esmeri a' Szabadság' igaz barátjainak jus-
saiikat; még az ő megtévedéseiket is be-
tsülöm, tudván, hogy ditséretes prin-
cipiumból veszi származását: de ugyan
hogy nem veszik ezek észre azon törté-
tel, melly az ő megfogattatásokra elejilke
tétetik? Hogyan lehet, hogy nem veszik
eszekbe, hogy a' háboruság' gerjesztői,
's a' Despotaság' barátjai magokat, két
színü álorenzával, lopva az ő soraikba
elegyítik, hogy előbb a' Legitima Mo-
narkhiát, 's azután a' Szabadságot ma-
gát is, feláldozzák; azt a' Szabadságot
mondom, melly a' Státus' egygyesületé-
ben az emberek' első java, 's a' mellyet
mi minnyájan szeretünk, ha bár annak
megerősítetetésén különbözőleg gon-
dolkodunk is. Ezen Szabadságnak van-
nak böhts és buzgó pártfogói: de vagy-
nak, hogy nyilván kimondjam, eszelős-
ködő tétetett barátjai is. Magyarázza-
meg nekem valaki, hogy történhetik az,
hogy egy Frantzia Pair, a' Constitúzió-
val egészen megegyező módon, a'
maga kamarájában egy jóvállással elő áll-
ván, ebből az irók nagy sokasággal nép-
támadást hirdetnek, a' nép közt táma-
dandó meghasonlás és hadakozás' lár-
maharangját meghuzzák, 's a' Consti-
túciónak semmivétetődésével ijesztenek,
ha a' Választási törvényen csak legkiseb-
sebb változás tétetődik, vagy csak leg-
kisebb hozzáragadott visszaélés tölle
elválasztatik? — E' nagyon különös mód-
ja egy oly törvényjóvállás ellen való ve-
tekedésnek, mellyet még a' Kóvetek' ka-
marája is visszavetett, 's a' Király is,
ha tettzik, meg nem erőssít. Hogy es-
hetik az, hogy a' midőn minden jó gon-
dolkodású emberek már régen megges-
merték azt, hogy az 1791-dik esztendő-
béli intézetek igen democraticus (nép-
kényi) tulajdonságuk voltak, 's hogy a'

Monarkhia és az igaz Szabadság' felfordulásának legfőbb okozói voltak legyen, 's még is most a' Ministerek arra negatálnak, hogy éppen azokat az intézeteket állítsák vissza, mellyeknek a' Respublika' III-dik esztendejébéli emberek ellenzőik voltak? Ki az, a' ki nem bámulással olvasta köztünk a' mi Ministereinkhez intézetett meghívásokat, vagy inkább mondhatom az eleikbe szabotott feltételeket; mert már most nem elég az, hogy kívánságok intézetnek hozzájuk, hanem elejükbe iratálnak a' cikkelyek, hogy azok szerint kössenek szövetségeket. Nem akarom vizgálni, honnét vegye eredetét az a' buzgó iparkodás, hogy a' Constitúció' semmivétetődésének lehetséges voltát efféle népzugasoktól való fenyegettetés által akarják szembetűnővé tenni; nem vizsgálom a' célzásokat: tsak azt akarom megmutatni, hogy hova juthatunk a' Szabadsági viszseacélés miatt, a' melly zabolatlansággá változik által, 's fejtelenségre és despotismusra vezérel. Azt is szűkségtelen lenne itt vizgálni, hogy mi haszon származna a' nép-felkelésekből, mellyet az Országlószék el tudna nyomni, 's a' mellyektől nintsen is mit féljünk. A' nép tsendes; idegen minden üres lármázásoktól; nem sokat gondol azon formalitásokkal, mellyek szerint a' Választók a' képviselőket választják. Rézmives lakosaink tudják, hogy a' revolúziós rendtelenségek reájok nézve tsak inségek' forrásai voltak; kereskedőinknek jól jut eszükbe, hogy ők a' revolúzió alatt üldözettek, hogy a' kereskedés semmivétetett, 's hogy gazdagnak lenni bűnnek tartatott; revolúziót egygyik se' kíván. — Én itt nékiék tsak a' veszedelmet akartam megmutatni, hogy vigyázók legyenek. Jól emlékeznek ám minden Frantziák azon három milliárdnyi megkárosíttatásra 's azon megaláztatásra, mellyet nékiék a' második *Usurpálás* okozott. A' mi pedig, Uraim, minket kép-

viselőket illet, mi — a' Király' böltességébe helyheztetvén bizodalunkat, meg fogjukmost azzal érni, hogy kívánságainkat közönségesen tartott beszédeink által kinyilatkoztattuk 's a' Pairkamara' határozását a' Választási törvényre nézve nem fogjuk elfogadni, látván, hogy ezen bizontalan kifejezés: *Hogy a' Választási törvénynek tökéletesebbítése ohajtásra méltó*, nem világos határozás, nem fejezi - ki meghatározva a' mi kívánságunkat. Mi ez által hamis pontra vezérelhetnők a' Király' figyelmét, mint-hogy nem tudhatná, mit kívánunk tőlle, 's énből talám még az is lehetne, hogy terhesebb resultatum eshetne kérésünk miatt nyakunkba, mint a' mire azzal céloztunk.

Orosz Birodalom.

Archangelban, az Orosz Birodalomnak abban a' városában, melly az Északi Szélességnek 65-dik grádusa alatt fekszik, Jan. 25 - dik napján, mint az Erzsébet Császárné' születése innepén, oly *Anadás* volt a' Kormányozó asztalán, a' melly odavaló üvegházban termett. Nem tsékély ritkaság.

St. Petersburgban is Universitásnak felállittatása eránt tett rendelést a' Császár, az egyéb Országlók' fő és lakó városaikban fennálló szokás szerint, azal a' külömbséggel, hogy a' Pétersburgi nem facultásokra, hanem Classisokra oszlik. Egy a' Philosophiát és Törvényeket, másik a' Természet' tudományait és Mathesist, harmadik a' Historiai és Philologiai tudományokat foglalja magába. Az új Universitás Professoraivá az ott eddig fennállott Paedagogiai Közép Institutum' tanítóji vétettek-fel, de leszz ezen Universitásnál ezután is oly *Paedagogicum Seminarium*. a' mellyben jövendő időkre való Tanítók készíttetnek. A' plánumot mind ezekre Hertzeg Gallitzin, a' Papi dolgokra 's Tanulásra ügyelő Minister készítette.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Ide nyomtattattuk szóról szóra a' Budai 's Pesti újságleveléből azt a' valóssággal fényes és ditső Egyházi pompát, mellyel Pesten Mártzius' 25-dikén, Gyümlötsoltó Boldogaszszony napján az Universitas templomában, Méltóságos és Fő Tisztelendő Makai és Gelei Makay Antal Ur, Besztercze-Bányai Püspök, Püspöknek felkenettetett és felszenteltetett. A' Felszentelő volt Nagy Méltóságú Bárá Fischer István Egri Érsek ő Excellentiája, 's annak Segédül, az egyházi Rendtartás szerént más két Püspök, úgy mint Mélt. és Fő Tisztelendő Vurum Jó'sef Fehérvári Püspök, és Mélt. Gróf Bissingen Ernest Felszentelt Jassai Püspök, és Váczi Prépost. Az Érsek ő Excja mellett Assistensek voltak Mélt. és Fő Tisztelendő Kovalik János Tribuniczi Választott Püspök, és Mélt. és Fő Tiszt. Madarassy Ferencz Választott Ansariái Püspök. Honorarius Diaconusok voltak: Fő Tisztelendő Rainer Károly Sz. Andrási Apátur és Egri Kanonok, 's Fő Tiszt. Lubits Ignác Szent Margitai Apátur és Buda fő városnak Plébánusa. Honorarius Ceremoniarius volt Méltóságos és Fő Tisztelendő Nádasdy Ferencz Szexárdi Üdvöztönk Apátura, Esztergomi Kanonok és a' Pesti Fő Seminariumnak Rectora. Ezeken kívül voltak a' többi Assistensek, mint minden Püspöki szolgálatban az egyházi szokás megkívánja. A' felszentelésnek munkája a' Római Pápa ő Szentsége Brevejének felolvasztatásával kezdődött, melly után ő Excellentiája a' Felszentelő a' Pontificale Romanum szerént kérdéseket tett a' Felszentelőnek különböző erköltsi jóságoknak, 's papi tökéletességeknek megtartásáról, mellyekre ő ezen szóval felelt: Akarom. Azután felolvasta részenként előtte a' Püs-

pöki esküvésnek formáját, mellynek czikkelyeire azt felelte: Fogadom. Ez elvégződván, elkezdődött a' Mise, mellyet a' Felszentelő az Oltárnál, a' Felszentelő különös asztalnál mondott a' két Segéd Püspökök mellette lévén. — Az Epistola után a' Felszentelő az Oltárhoz jöván az egész Papság által emondatott a' Minden Szentel' Litániája, melly alatt az új Püspök az Oltár grádsírára leborulva volt. Ezután felkenettetett, mind fején, mind kezein, 's az Evangeliomos könyv fejére tétetvén, a' Felszentelő és a' két Segéd Püspök kezeit reá tették egyházi áldás és könyörgések között. Az Offertoriumkor az új Püspök Ur két kezében égő fáklyákat vévén azokat bemutatva áldozatul, valamint két kenyeret, és két hordótska bort, mellyek arany és ezüst porral valának beboritva. Ezután folytattatott a' Mise szokott rendszerént, 's tsak a' Communiokor a' Felszentelő megáldoztatván az új Püspököt, a' kehelből is részesítette. A' Mise végével a' kesztyüket megszentelvén, 's a' szentelt gyűrűt ujára adván különös imádságok között a' Püspöki süveggel és pálczával felékesítette. — Ezek után is több egyházi imádságok következtek, mellyek alatt az új Püspök az oltár közepénél Karszéken ült, mellyben előbb a' Felszentelő szokott ülni. Végre Püspöki áldást adván a' népre, a' templom hosszán végig menven, 's vissza fordulván az egész Egyházi inneplés befejeztetett. Nem sokára visszatért az új Püspök Ur a' Sekrestyéből, és az Egyházi szokás szerént püspöki hatalmát abban gyakorolta, hogy egynéhány Kisdedeket megbérmált. Ezen fényes egyházi inneplésen sok minden Rendbeli Hivek buzgó részvétellel jelen voltak.

Pesten Mártz. 26-kán T. T. Kelemen Im-

re Királyi Tanácsos Ur, a' M. Törvénynek számos esztendőig volt jeles Tanítója, és tudos Írója guta ütésben, életének mintegy 75-dik esztendejében meghalt. —

E r d é l y.

Erdélynek az a' nemes-Jelkü fija, kőről a' VIII. Szám alatt egy fényes cselekedetét közlénk, Tekint. Döbrentei Gábor Urat, eddig Mélt. Gróf Gyulai Lajos Ur' Nevelőjét, most Hunyad Várm.

Táblabíró, azon érdemeiért, hogy Muzéum' kiadása által a' Hazát egy Folyó-Írással megajándékozta, 's a' Nemzet' dolgozóit társaságba egyesítette, az ifjakban pedig a' vetélkedés' tüzét felgerjesztette, egy tallér nagyságú emlék-pénz által lepte-meg. A' pénz Károlyfejérvártt veretett is, metszetett is. Egyik felén egy Géníusz lebeg Erdély felett e' körülírással: VIDÁMIT ÉS ÉLESZT. A' másik oldalt e' sorok töltötték-el:

DÖDRENTEY GÁBORNAK,
A' HUNYADI MEGYE' TÁBLABIRÁJÁNAK,
KI
A' DICSŐ ARÁNYT JÓL BEFEJEZETT
NEVELÉS' GONDJAI KÖZTT
AZ
ERDÉLYI MUZÉUM' KIADÁSAVAL
ÉLESZTETTE A' TUDOMÁNYOKAT
ÉBRESZTETTE A' HAZAFI LELKET
TERJESZTETTE A' JÓ ES SZÉP IZLÉST
A' SZÍVEKBE OLTOTTA A' HONNYI NYELV SZERETETÉT
E'
KICSIBE AZT A' MIT A' NEMZET ÉREZ
NYUJTJA
FÉMLŐ (FÉNYLŐ) ÉRDEMEINEK ÉS SZEMÉLYÉNEK
BARÁTJA
1818.

Lehetetlen azon nem örvendenünk, hogy némelly Nagyjaink a' Nemzeti Literatúra' férjfiyai cránt figyelmet kezdenek mutatni, mert ezeknek megtiszteltetésekben a' Nemzet' tiszteli-meg ön-magát. Érzik a' Dolgozók, hogy életet vagy halált kiki maga ad magának, 's érdem nélkül (melly olykor megesik minden emberi intézetekben) a' megtiszteltetés valóságos pirontság: de az illy figyelem ifjainknak lelkeikben felgyúlasztja a' diadéma' szeretete' tüzét; az pedig jót szül.

A' Festetics név, a' Marczibány, a' Cserrei, áldásban lesznek közöttünk. — Szül. a' mi Döbrenteink 1786. Decemb. 5d. Nagy-Szölösön Veszprém Várm.

Elegyes Dolgok.

Manheimből így írnak Mártzius' 23-dikán: — „Itt rút dolog történt. Egy ifjú ember, mint mondják, Mitaui tanuló, Würzburgi passussal ma reggel ide érkezik, beszáll egy nevzetes vendégfogadó házba, magaviselete által jó rendeltartó 's jó erkölcsű embernek lenni

mutatja magát, ebéd után 4 órakor kimegy' a' háztól, a' Kotzebue' szállására megy', a' hol éppen társaság van, be izen, hogy valaki véle kíván szollani, az]oreg kimegy', az ifjú oda ad neki egy irást hogy olvassa-el, elveszi 's kinyitván maga elejébe tartja, hogy elolvassa, akkor az ifjú egy hegyes tört elő veszen 's azzal az öreget néhány izben által üti — azzal, míg a' szerentsétlen áldozatnak valaki segítségére érkezhett volna, az ifjú az utzára kimegy', az emberek közl megáll, az irást, melyet a' Kotzebue' kezébe adott vala, elolvassa, a' tört, mellyel emezt megölte, előveszi 's önnön magát is által veri, így kiáltván-fel: *Az embeiség meghoszszúttatott.* Ő ugyan még élt, de haldoklott. Mondják, hogy Theobald a' neve. A' papíroson, melly a' kezében volt, ily czímírás olvastatik: *A' Kotzebue Augustus' halálos ítélete, végrehajtatott Mártzius' 23-dikán 1819-ben.* — (Ezen történetről éppen most újabb tudósítást is vevünk: de ezt már ma nem tehetjük ido.

Messina. — Innet oly hírt vettek a' *Marsiliai* kereskedők, hogy a' város egy nagy földrengés által összerontatott, 40 ott lévő hajók megfeneklettek, 's még a' Kalabriai partok is sokat szenvedtek volna. Kivánni lehet, hogy ez a' rossz hír ne valóságosuljon-meg.

B é t s.

Méltóságos Kilyeni *Székely Mihály* Urnak Udv. Tanács ossá lett neveztetése által Erdélyben a' Kir. Táblánál az Itélőmesteri hivatal megüresülvén, Kövendi *Gál Tamás* Erdélyi Udv. Secretarius Urat méltóztatott Császár és Király Ő Felsége, az Ő sok esztendőktől fogva való, megkülömböztetett, és hűséges szolgálatait tekintvén, Itélőmesterré (Prototariussá) kincvezni.

H i r d e t é s.

A' Magyar Országban Felsőges Adományra kitett Kameralis és Fiscalis Jó-

szágokból újabban elkészültek a' Leírások és Megbetsülttetések, és utóbbinak Felsőges helybenhagyatásig, ugymint:

1) Paulis, és Vojvodincz; Kusstil; Vljakovecz; Retissova; Potporán helységekrol Tömös Vármegyében. — Rakova helységről Krassó Vármegyében; mindnyájan a' Versetzi Kerülethez tartozandók.

2) Krassó Vármegyében a' Lugosi Kerületben Zsabár helység; az Oravitzai Kerületben: Zsittin, Csudanovetz; Forotik, Komoristje, Nagy-Dikván; Kerunytsa; Vrány helységek. — A' Bogsáni Kerületben: Zortencznik; Prebul; Dellinyest helységek.

3) Zemplin Vármegyében az Ungvári Kzmeralis Uradalomhoz tartozó: Orosz-Bisztra helység; nem különben ugyan azon Uradalomhoz tartozó Ungvár Vármegyei partiók: Baranya; Hluboka; Reszt; Negyfark; Nagy-Gyösz; Csaszlócz.

Ezen jószágoknak alkotó részeit, megbetsülttetését, 's a' megnyérésnek feltételeit meg lehet látni Bétsben a' Nagy-Méltóságú közönséges Udvari Kamaránál, 's az 1, és 2. szám alatt lévő Jószágokrol a' Temesi Kameralis Administratiónál. A' megbetsülttetés Summariumát az 1, és 2 szám alatt lévő helységekrol, az illető Kameralis Tisztartó hivataloknál Versetzen, Lugoson, Oravitzán, és Bogsánon. Végre a' 3-dik szám alatt lévő Orosz-Bisztra helységről, és a' 6 jószág partiókról az Ungvári Kir. Kameralis Praefectusság hivatalánál.

Az itt előadott Jószágokat felkérni akarók, 's azok is, kik magokat azokra már jelentették volna, az Ő Felkéréseiket, az Ajánlásaiknak meghatározásával, a' folyó hónap 28-dikától fogva hat hetek alatt, az az a' folyó esztendő Május 9-dik napjáig a' Nagy-Méltóságú Udvari Kamaránál annál bizonyosabban beadják, mert ezután a' Királyi Adományra való ajánlások fognak megtétetni. — Budán Mártz. 24-dikén 1819.